gemeente Westervoort

Kennisgeving aan de gemeenteraad

Documentnummer: 201657630 Zaaknummer: Z/24/122540

Portefeuillehouder(s): drs. A.J. van Hout

Voor vragen
Naam: Sander Geertsen (IBP), Ruben Badal (SD2) en/of Rick Smink (RSO)
Telefoon: (0316) 27 91 11
E-mail: oekraine@1stroom.nl

Komt niet terug tot besluitvorming in de raad

Onderwerp: Stand van zaken huisvestingsdossiers vluchtelingen en statushouders

Aanleiding voor deze kennisgeving
Op 7 november 2023 hebben we u voor het laatst schriftelijk geïnformeerd over de stand van zaken huisvestingsdossiers vluchtelingen en statushouders[1]. En op 31 oktober 2023 heeft u een kennisgeving ontvangen over de Liemerse samenwerking op deze huisvestingsdossiers[2]. Gezien de ontwikkelingen sinds die tijd leek ons een nieuwe update op zijn plaats.

Relevant beleidskader
Vreemdelingenwet, Huisvestingswet, Wet inburgering, Spreidingswet, Tijdelijke wet Oekraïne.

Inhoud van mededeling
In de huisvesting en opvang van vluchtelingen en statushouders zijn er vanuit de Provinciale Regie Tafel Migratie en Integratie (PRT) op dit moment de volgende sporen ingezet:

1. Opvang Asielzoekers[3]
2. Opvang Oekraïense Ontheemden
3. Huisvesting Statushouders

Wij informeren u per genoemd punt wat de actuele stand van zaken is waarbij het goed is u te blijven realiseren dat opvang van vluchtelingen een erg dynamisch proces is. Doordat iedereen probeert zo snel mogelijk mensen te plaatsen, er met spoed huisvestingslocaties worden gecreëerd en er op veel lijnen gewerkt wordt zijn cijfers en gegevens snel weer achterhaald.

De informatie uit deze kennisgeving betreft de stand van zaken van begin mei 2024. Op 23 mei 2024 is de voortgang op de drie sporen in de Provinciale Regietafel Migratie en Integratie toegelicht. Onze sub-PRT Regio Arnhem heeft dit op 13 mei 2024 voor besproken.

[1] Ons documentnummer 201634375.
[2] Ons documentnummer 201631035.
[3] De in de kennisgeving van 7 november 2023 genoemde Crisisnoodopvang Asielzoekers wordt nog wel gemonitord via de PRT maar is geen specifieke taakstelling meer.

Inleiding
Zoals eerder gemeld blijven we als kleinere gemeente worstelen met de opgaven die het Rijk ons vraagt. De huisvesting van statushouders, Oekraïense ontheemden en asielzoekers vragen net als andere belangrijke dossiers (bijvoorbeeld huisvesting van starters en spoedzoekers) om fysieke ruimte, ambtelijke capaciteit en inzet van onderwijs, zorg en welzijn. En daar lopen wij tegen onze grenzen aan en dat dwingt ons tot het maken van keuzes. We kunnen immers niet alles tegelijkertijd oppakken. Uiteraard blijven we ons inspannen om in gezamenlijkheid met de andere regiogemeenten en de Liemerse in het bijzonder deze huisvestingsklussen te klaren.

1. Opvang Asielzoekers
De grootste verandering sinds 7 november 2023 is dat per 1 februari 2024 de Wet Gemeentelijke taken mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (hierna: Spreidingswet) van kracht is. Het bijbehorende Capaciteitsbesluit[4] van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid geeft Westervoort een opgave van 80[5] duurzame asielopvangplekken per 1 juli 2025. Liemers breed bedraagt de taakstelling 513[6] opvangplekken.

Deze getallen zijn aanmerkelijk hoger dan we u in de vorige kennisgeving hebben gemeld. Dit komt omdat eind vorig jaar de benodigde landelijke opvangcapaciteit bijgesteld is. Deze bleek 96.000 asielopvangplekken te zijn. Dit had een significante stijging van de taakstelling tot gevolg ten opzichte van de cijfers eerder in 2023. Voor Westervoort bedraagt deze ongeveer 48%.

In artikel 7 van de Spreidingswet staat de volgende invulling van de gemeentelijke taak opgenomen:

1. Het college van een aangewezen gemeente draagt zorg voor:
   a. ter beschikkingstelling aan het COA van een locatie of accommodatie binnen zes maanden na bekendmaking van het verdeelbesluit[7] of de in het verdeelbesluit opgenomen langere termijn;
   b. verlening van de voor ingebruikneming van de opvangvoorziening noodzakelijke gemeentelijke vergunningen door het college.
2. De raad van een aangewezen gemeente draagt zorg voor aanpassing van het bestemmingsplan of de beheersverordening indien dit noodzakelijk is voor ingebruikneming van de opvangvoorziening.

De Regio Arnhem heeft hierin een taakstelling van 2228[8] plekken. Begin mei had de regio 2686 asielopvangplekken. Dit betreft asielopvang met een (semi) permanent karakter als ook tijdelijke (crisis)noodopvang. Onze regio voldoet op dit moment weliswaar (+458) kwantitatief aan de taakstelling mede doordat de gemeente Arnhem een groter aandeel heeft dan zijn taakstelling. Dit geldt overigens ook in mindere mate voor de gemeente Duiven. Echter een deel van deze opvanglocaties is niet als kwalitatief duurzame opvang aan te merken. Duurzame opvang is voor 5 jaar of langer beschikbaar.

In Westervoort hebben we nog geen concrete locaties voor ogen. Hiervoor kunnen we nog een locatieonderzoek doen. Echter, onze gemeente is qua oppervlakte de kleinste gemeente van Nederland. Al het laaghangende fruit voor mogelijke asielopvanglocaties is in onze

[4] De wijze van berekening is opgenomen in het besluit dat bij de wet hoort en maakt gebruik van het inwoneraantal van de gemeente op 1 januari 2023 en de SES-WOA-score uit 2021. Die score is een numerieke indicator voor de sociaaleconomische status van een gemeente op basis van welvaart, opleidingsniveau en arbeidsverleden van huishoudens. Daarmee verschilt de score dus per gemeente.
[5] Waarvan 7 opvangplekken voor Alleenreizende Minderjarige Vreemdelingen (AMV).
[6] Waarvan 43 opvangplekken voor AMV.
[7] De staatsecretaris neemt uiterlijk 31 december 2024 het verdeelbesluit op basis van de uiterlijk 31 oktober 2024 ingediende provinciale plannen. Dit betekent dat uiterlijk 30 juni 2025 de gemeente een of meerdere locaties ter beschikking dient te stellen.
[8] Waarvan 188 opvangplekken voor AMV.

beleving inmiddels ingezet voor de opvang van Oekraïense ontheemden. Daarbij speelt ook dat wij op onze brief van 21 december 2022 aan de Staatssecretaris van Justitie en veiligheid nog geen formele reactie hebben gehad. In deze brief is onder meer verwoord dat we met energie aan de slag gaan met de nieuwe taakstelling(en). Maar wel met het besef dat we doen wat we kunnen en wat realistisch is in de situatie van onze gemeente. De opeenstapeling van taakstellingen in de huisvesting van vluchtelingen ervaren wij zo goed als niet uitvoerbaar binnen de Westervoortse context.

Binnenkort gaan we in Liemers verband met een Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) aan de slag zoals de gemeente Eindhoven[9] in 2023 heeft laten uitvoeren. Deze innovatieve methode is speciaal ontwikkeld om burgers op een laagdrempelige manier advies te laten geven over beleidskeuzes van de overheid. Er wordt advies gevraagd over hoe samen te leven met vluchtelingen in onze gemeente(n). De vragen of er asielopvang moet komen en waar worden niet in deze inwonersraadpleging meegenomen. Dit zijn autonome bevoegdheden van het college dan wel de gemeenteraad, die niet voor een andere participatievorm dan informeren in aanmerking komen.

Het college in de gemeente Duiven heeft besloten om even pas op de plaats te maken voor wat betreft het Asielzoekerscentrum zoals genoemd in het coalitieprogramma ‘’Samen aan de slag’’ (november 2023) van Lokaal-Alternatief, CDA en VVD. Op dit moment is in elk geval uit bestuurlijke gesprekken duidelijk geworden dat de wens van Duiven dat de drie andere Liemerse gemeenten (een deel van) zijn statushouderstaakstelling overnemen niet haalbaar gebleken. Ook in onze gemeente, evenals in Doesburg en Zevenaar, blijft het een tour de force om aan deze taakstelling te voldoen.

Op 15 april 2024 hebben de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid en de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een brandbrief naar de Commissarissen van de Koning en de Colleges van Burgemeester en Wethouders gestuurd over de acute situatie in de asielopvang. Binnen onze Veiligheidsregio werden 50 gemeentelijke opvangplekken per 22 april en 150 per 13 mei gevraagd. Wij zien voor dit soort (toekomstige) verzoeken geen mogelijkheden om hier een bijdrage aan te leveren.

Tot slot hebben we kennisgenomen van het hoofdlijnenakkoord ‘’HOOP, LEF EN TROTS’’, dat op 16 mei 2024 door PVV, VVD, NSC en BBB is gesloten voor de periode 2024-2028. Eén van de hoofdpunten in dit akkoord is grip op asiel en migratie. De partijen kondigen aan dat er direct een tijdelijke Asielcrisiswet komt met crisismaatregelen om de acute asielinstroom en -opvangcrisis voor de komende tijd te bestrijden, onder meer door intrekking van de Spreidingswet. En dat er een verbod komt op het geven van voorrang bij de toewijzing van sociale huurwoningen aan statushouders op grond van het feit dat zij statushouders zijn. Wij wachten de uitwerking van het Hoofdlijnenakkoord op deze punten af en gaan vervolgens bezien wat dit voor de langere termijn betekent. Tot die tijd gaan wij voorlopig verder op de ingezette lijn, waarbij wij met andere gemeenten, provincie en COA samen aan de provinciale regietafel overleggen (Regio Arnhem) over de realisatie van de opvangopgave, zowel op de korte als op de langere termijn.

2. Opvang Oekraïners

De Staatsecretaris van Justitie en Veiligheid heeft de afgelopen maand op basis van een nieuwe capaciteitsraming besloten om de taakstelling landelijk van 97.000 naar 120.000 opvangplekken te verhogen. De Regio Arnhem heeft nu een taakstelling van 2863 plekken per januari 2025 (aandeel Westervoort: 125) en heeft er momenteel 2258. De regio heeft zodoende nog een opgave van 605 plekken.

[9] https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/eindhoven-begint-vrijdag-raadpleging-inwoners-over-vluchtelingen

Op dit moment hebben we twee gemeentelijke opvanglocaties. De opvangcapaciteit komt daarmee 141 ontheemden. Hiermee wordt voldaan de gehele taakstelling[10] voor gemeentelijk opvang. In Westervoort hebben we gelukkig ook nog steeds een aantal gastgezinnen. Zij vangen nu 12 ontheemden op. Deze aantallen tellen formeel niet als gemeentelijke opvangplekken mee.

Locatie	Capaciteit	Beschikbaar t/m	Resterend	Alternatief
Dorpsplein 1a (GOO)	61	Q1 2026	2 jaar, verlenging mogelijk	n.v.t.
IJsseldijk 104 (CNO)	80	Q1 2026	2 jaar, verlenging mogelijk	n.v.t.
Subtotaal	141			
Particuliere opvang	12	Onbekend	Onbekend	n.v.t.
Totaal	153			

Helaas is er geen concreet zicht op het einde van de oorlog en daarmee de duur van de Oekraïne opvang. Wel is duidelijk dat de financiering van deze opvangbehoefte in elk geval tot 4 maart 2026 voortduurt[11]. Wij hebben de zorg of het COA op deze datum voldoende geëquipeerd is om het Oekraïnedossier over te kunnen nemen. Vanuit het Rijk is er nog geen concrete toekomstvisie op hoe verder met de opvang van Oekraïense ontheemden.

Wij verwachten dat na 4 maart 2026 een deel van de gevluchte Oekraïners niet per direct naar hun thuisland vertrekt. Dit blijkt ook uit recent onderzoek . Sterker nog een aanzienlijk deel van onze tijdelijke gasten lijkt zich hier permanent te willen vestigen. Om deze reden hebben we regionaal ook om een visie op duurzame dan wel toekomstbestendige opvang verzocht.

De invoering van de Tijdelijke wet Oekraïne en de aanpassing van de Regeling Opvang Ontheemden Oekraine (RooO[12]) heeft vertraging opgelopen. Naar verwachting worden de colleges later dit jaar verantwoordelijk voor de opvang in plaats van de burgemeesters.

Op 12 maart 2024 heeft de Tweede Kamer ingestemd met een amendement op het wetsvoorstel die voorziet in een verplichte eigen bijdrage voor Oekraïense ontheemden aan de geboden opvang en andere verstrekkingen wanneer zij voldoende inkomsten uit arbeid hebben. De implementatietijd voor deze maatregel is 6 maanden. We zijn met 1Stroom in overleg hoe we de uitvoering van deze wettelijke verplichting het beste kunnen oppakken. Onze inzet is om dit zo snel als mogelijk nadat de aanpassing van de RooO is ingegaan te effectueren. Wij merken daarbij wel op dat binnen de PRT Arnhem de wens is uitgesproken om dit regionaal af te stemmen.

Tot slot merken wij op dat per 1 januari 2024 het normbedrag verlaagd is naar € 61,- per opvangplek per dag voor de Gemeentelijke Opvang Oekraïners. Mocht het resultaat voor 2024 negatief uitvallen dan wordt dit via de SiSa verantwoording in 2025 aan de gemeente terugbetaald. Een van de uitgangspunten van de Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne (BooO) is immers dat gemeenten geen financieel nadeel ondervinden van de opvang van ontheemden.

3. Opvang Statushouders

Asielzoekers worden statushouders (of vergunninghouders) op het moment dat ze een verblijfsvergunning krijgen. Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) koppelt deze statushouders aan gemeenten. De gemeenten moeten zorgen voor passende woonruimte voor statushouders.

---

[10] De taakstelling bevat een resultaatverplichting en vier inspanningsverplichtingen. Zie diagram op pagina 6.
[11] Zie de brief van 4 september 2023 van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid aan de burgemeesters en de voorzitters van de veiligheidsregio's over de opgave noodopvang Oekraïense vluchtelingen.
[12] https://wetten.overheid.nl/BWBR0046503/2023-10-01

De Regio Arnhem heeft voor de eerste helft van 2024 een taakstelling gekregen om 458 statushouders passende woonruimte te geven. Daar zit ook een kleine sub taakstelling voor alleenreizende minderjarige vreemdelingen (AMV) met een verblijfsvergunning in. In 2023 is die taakstelling regionaal niet gehaald. De achterstand bedroeg 246 personen. De regio had begin mei 2024 ongeveer 216 statushouders gehuisvest. Onze regio heeft dus nog een significante opgave (488). Het aandeel van Westervoort in de eerste taakstelling is 16 personen, waarvan 4 AMV. Er was geen achterstand uit 2023. In Westervoort hebben we de taakstelling voor het eerste halfjaar inmiddels gehaald. De taakstelling voor de tweede helft van 2024 is 15 statushouders.

De algemene tendens landelijk blijft dat er veel alleenreizende/-gaande mannen in Nederland asiel aanvragen en dat familie op nareis zich later bij deze persoon voegt. Dit houdt in dat er relatief veel eengezinswoningen nodig zijn, maar ook dat deze eerste geruime tijd bewoond wordt door één persoon. Zoals eerder gesignaleerd betekent dit dat we daardoor maar heel langzaam aan de taakstelling kunnen voldoen. In onze gemeente is te weinig nieuwbouw en de doorstroming in de sociale huursector erg laag. In de andere Liemerse gemeenten is dit beeld niet wezenlijk anders.

Zoals eerder gemeld wordt ook in onze sub-PRT Regio Arnhem nadrukkelijk over dit onderwerp gesproken. Het is duidelijk dat de regio dezelfde knelpunten kent en er wordt nagedacht over creatieve en vooral toekomstbestendige oplossingen zoals kamerbewoning mogelijk maken als tussenvoorziening. Dit wordt inmiddels ook met Vivare verkend. Ook zijn andere prestatieafspraken met Vivare gemaakt waardoor meer dan 10% van de vrij te komen sociale huurwoningen toegewezen kan worden aan statushouders. Uiteraard wordt daarbij ook rekening gehouden met de draagkracht van de desbetreffende wijk.

Tot slot
Zoals u weet willen we in Liemers verband op zoek gaan naar aanvullende locaties zodat we in onze regio aan de taakstellingen in de verschillende huisvestingsdossiers voldoen. Hiervoor hebben we nog steeds een gecombineerde uitvraag naar ondernemers en inwoners voor ogen zoals we u in de kennisgeving over de Liemerse samenwerking hebben gemeld. We willen dit doen na inwonersraadpleging over vluchtelingenopvang.

Binnen onze sub-PRT Regio Arnhem zijn we in overleg hoe we de realisatie van taakstellingen binnen deze drie dossiers in gezamenlijkheid kunnen oppakken. Onze insteek daarbij blijft dat taakstellingen (Asiel en Oekraïne) onderling binnen de PRT Gelderland, de sub-PRT Regio Arnhem of onze samenwerking in De Liemers verrekend kunnen worden. Wij blijven u op de hoogte houden van onze vorderingen.

Westervoort, 11 juni 2024.

Burgemeester en wethouders van gemeente Westervoort

mr. J. Kersten	drs. A.J. van Hout
secretaris, loco	burgemeester

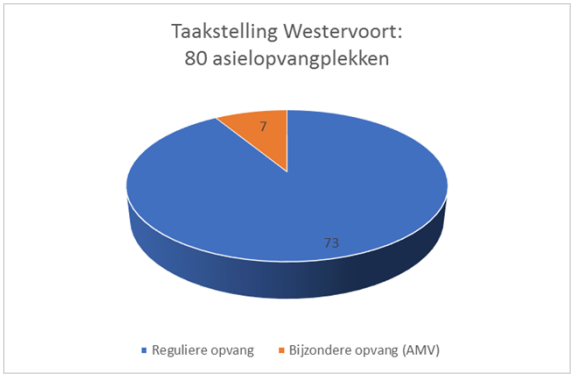
Bijlagen:

Registratienummer:	*Omschrijving:*
1. 201657632	infographic Hoe werkt de Spreidingswet?

Verdere informatie:

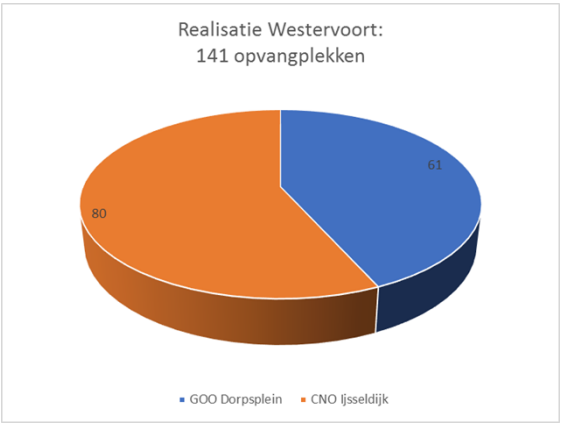
1. De website Wat is waar over asielopvang? neemt u mee in de feiten over diverse asielopvang gerelateerde onderwerpen.
2. De documentaireserie De Wereld in Ter Apel schetst een beeld over wat zich in 2023 achter de schermen in het aanmeldcentrum voor asielzoekers in Ter Apel heeft afgespeeld.
3. Cirkeldiagrammen op basis van PRT-cijfers begin mei 2024

1. Asielopvang in Westervoort in beeld

2. Oekraïne-opvang in Westervoort in beeld

3. Statushouders in Westervoort in beeld

